G. IVĂNESCU ŞI ŞCOALA LINGVISTICĂ IEŞEANĂ

GAVRIL ISTRATE*

Profesorul G. Ivănescu ar fi împlinit zilele acestea 100 de ani.

Când a trecut, oare, atâta vreme? Parcă abia ieri ne-am întâlnit pentru prima dată în faţa Universităţii, eu descins la Iaşi din patria lui Coşbuc şi Rebreanu, iar el deja absolvent al facultăţii. Îmi aduc aminte cum colegii îl înconjurau cu simpatie şi-i prevesteau o carieră deosebită în filologie. Faptul s-a întâmplat întocmai. Într-adevăr, printre lingviştii din ţara noastră, care se încadrează în generaţia imediat următoare aceleia din care au făcut parte academicienii Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Al. Graur şi Emil Petrovici, G. Ivănescu ocupă, fără îndoială, primul loc. În calitate de ultim elev al lui Alexandru Philippide, el a moştenit, de la profesorul său, nu numai o pasiune puţin obişnuită pentru problemele de lingvistică, ci şi o înclinare spre lupta de opinii care l-a ajutat să-şi susţină, cu hotărâre, ideile puse în circulaţie.

O curiozitate nestăpânită l-a făcut să se orienteze în direcţii multiple, pe planuri diferite. Şi-a început activitatea ştiinţifică încă din vremea studenţiei cu articole de lingvistică românească şi, treptat, câmpul preocupărilor sale s-a lărgit. Sub influenţa lui Philippide, a fost atras foarte curând de lingvistica generală, care avea să joace un rol determinant în profilul său ştiinţific, dar nu a neglijat nici lingvistica romanică, spre care l-a orientat celălalt mare profesor al său, Iorgu Iordan. Curiozitatea l-a împins apoi spre lingvistica indo-europeană, spre studiile de orientalistică, spre etnografie şi folclor.

Beneficiind de o bursă în străinătate, mai întâi la Paris şi apoi la Roma, a luat contact cu un mediu deosebit de prielnic sub raport ştiinţific. Marile biblioteci din Apus, învăţaţii pe care i-a cunoscut acolo i-au deschis orizontul. Meritul cel mai mare al lui G. Ivănescu a fost că, în anii aceia, s-a dedicat în întregime studiului. Spre deosebire de alţi colegi ai săi, nu a fost animat decât de o singură dorinţă, aceea de a justifica încrederea pe care i-a acordat-o Universitatea care l-a format. Şi a rămas credincios acestui ideal toată viaţa. Şi-a descoperit de timpuriu vocaţia şi s-a realizat continuând drumul profesorilor săi de la Iaşi. În cadrul preocupărilor pentru limba naţională, a început cu fonetica şi cu istoria limbii, pentru a ajunge la studiul limbii literare şi al terminologiei ştiinţifice. S-a oprit, uneori, şi la subiecte de literatură.

În 1945 şi-a luat doctoratul sub conducerea academicianului Iorgu Iordan, cu teza *Problemele capitale ale vechii române literare* şi, la puţină vreme, a redactat două cursuri, pline de idei originale, *Originea românilor* (1947), respectiv *Curs de sintaxa*

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Iaşi, bd. Carol I, nr. 11, România.

ALIL, t. LIII, 2013, Bucureşti, p. 9–10

BDD-A1151 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:37 UTC)

limbii române moderne (1948). An de an au urmat alte lucrări, a căror tematică, variată, din aproape toate sectoarele lingvisticii, îl apropie pe G. Ivănescu de Bogdan Petriceicu Hasdeu. În anul 1980 ne-a dat cea mai importantă carte a sa, *Istoria limbii române*, lucrare monumentală care îl plasează pe autor în rândul marilor lingvişti A. Philippide, O. Densusianu, Sextil Puşcariu, Al. Rosetti, iar un an mai târziu apărea *Gramatica comparată a limbilor indo-europene*, realizată în colaborare cu Th. Simenschy, lucrare de o importanţă deosebită, aparţinând unui domeniu foarte puţin abordat la noi.

Peste tot, scrierile sale au stârnit un viu interes şi au contribuit efectiv la orientarea unor tineri spre domeniul specialităţii noastre. Nu pot trece peste faptul că, în anul 1949, imediat după reforma învăţământului, colectivul de lingvistică din cadrul Filialei din Iaşi a Academiei Române era alcătuit numai din două persoane, G. Ivănescu şi cu mine. Astăzi, în locul firavului colectiv de odinioară, avem un Institut în toată regula şi mulţi dintre oamenii de bază din cadrul acestui Institut s-au format sub îndrumarea profesorului Ivănescu.

Încă de tânăr, el a pus, aşa cum spuneam, un preţ deosebit pe lupta de opinii şi nu s-a sfiit să polemizeze cu specialişti consacraţi ori să se ridice împotriva unor direcţii şi curente, ca în cazul Şcolii fonologice de la Praga. Atitudinea aceasta i-a creat, se înţelege, unele neplăceri şi câteodată a stârnit animozităţi. Dar G. Ivănescu nu s-a lăsat impresionat şi şi-a urmat drumul fără abatere. Trebuie să subliniem că polemica lui n-a fost niciodată alimentată de ambiţii nejustificate, că s-a fundamentat totdeauna pe rezultatul unor concluzii la care cercetătorul a ajuns după o meditare îndelungată.

Reprezentant autentic al Şcolii lingvistice ieşene, el a făcut dovada unei informaţii exhaustive şi, întocmai ca profesorii săi, a pus greutate deosebită pe activitatea la catedră. De fapt, trebuie să subliniez aici că cele două mari pasiuni ale vieţii sale au fost filologia, în înţelesul cel mai larg cu putinţă, şi profesoratul, pe care le-a servit cu un devotament rar întâlnit, cărora le-a închinat nu numai anii cei mai frumoşi din viaţă, ci şi toată puterea lui de muncă.

Animozităţile s-au estompat cu vremea, polemica s-a prelungit, în timp, doar sub forma unor ecouri îndepărtate. Efortul depus pe tărâmul lingvisticii şi al filologiei s-a concretizat într-o sumă de idei şi rezultate, multe dintre ele devenite bun comun, prin care şcoala ieşeană a ieşit îmbogăţită. Numeroşi elevi ai lui G. Ivănescu sunt astăzi nume cunoscute în lingvistica românească, după cum alţii, foşti profesori în învăţământul de cultură generală, s-au remarcat şi ei printr-o muncă neîntreruptă la catedră, prin contribuţii dintre cele mai importante la formarea generaţiei tinere care urmează să le ia locul în activitate.

Tânărul de ieri pe care l-am întâlnit în faţa Universităţii ar avea toate motivele să fie mulţumit. Speranţele puse în el s-au realizat. Drumul i-a fost, adesea, barat sau accidentat. Urcuşul anevoios. Dar, până la urmă, călătorul pregătit pentru asemenea cale a ajuns pe culme. Ar putea privi în urmă satisfăcut, uitând piedicile care i-au stat în cale şi, întorcând capul spre a privi îndărăt, de unde a plecat, ar avea toate motivele să alunge orice îngrijorare, deoarece şi-a făcut datoria pe deplin. Toţi cei care l-au cunoscut sunt încredinţaţi că prezenţa lui G. Ivănescu printre noi a contribuit nu numai la creşterea bunului renume al Facultăţii de Filologie şi al Universităţii din Iaşi, ci şi la sporirea prestigiului ştiinţei româneşti în lume.

BDD-A1151 © 2013 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:00:37 UTC)